

***A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság***

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.128/2021/5.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Farkas Attila

A felperes: ...

A felperes képviselője: 1000 számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd)

Az I. rendű alperes: ...

Az I. rendű alperes képviselője: dr. Balkányi Katalin kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes: ...

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.205/2020/8. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 25.G.41.797/2018/38-I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak – felhívásra – 1.215.800 (egymillió-kétszázötvennyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2007. július 3-án a felperes mint adós, a II. rendű alperes mint adóstárs és az I. rendű alperes jogelődje (B... M..... I..... Zrt., a továbbiakban: B... Zrt.) fogyasztói kölcsönszerződést kötött ingatlan vételárának finanszírozása céljából.

[2] 2011. október 27-én az I. rendű alperes jogelődje tájékoztatta a felperest és a II. rendű alperest, hogy a kölcsönszerződésből eredő követelését az I. rendű alperesre engedményezte. Az I. rendű alperes jogelődje – a végelszámolási eljárás befejezését követően – 2014. április 14-i hatállyal a cégjegyzékből törlésre került.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[3] A felperes többször módosított keresetében elsődlegesen a perbeli szerződés 3.8. pontjában foglalt kikötés, másodlagosan a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Jogkövetkezményként a szerződés ítélethozatalig terjedő hatályossá nyilvánítását kérte akként, hogy az I. rendű alperes felé fennálló tőketartozása – a 20%-os árfolyamkockázat vállalása mellett – 12.404.136 Ft, és kérte a II. rendű alperest ennek türéseire kötelezni. Álláspontja szerint az engedményezésre tekintettel az I. rendű alperes a B.... Zrt. jogutódjának tekintendő, ezzel a keresettel érvényesített igény vele szemben érvényesíthető. A szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránti elsődleges kereseti kérelme körében azt adta elő, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem tájékoztatta az árfolyamkockázatról, ezért az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő 3.8. pontja a szerződésnek tisztességtelen, ezért az a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis. A szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása iránti másodlagos kereseti kérelmében a hitelintézetekről

és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, figyelemmel arra, hogy az nem tartalmazza a törlesztőrészek összegét, számát és a törlesztési időpontokat.

[4] Az I. rendű alperes elsősorban a per megszüntetését, másodsorban a kereset elutasítását kérte.

[5] A Fővárosi Törvényszék 25.G.40.175/2016/12. számú ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint az I. rendű alperes nem szerződő fél, így a perbevitel jog a szerződés érvénytelenségének megállapítása az I. rendű alperessel szemben nem érvényesíthető.

[6] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.607/2016/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Megítélése szerint a felperest megillette a perbe vitt jog érvényesítésének jogosultsága az engedményes I. rendű alperessel szemben, ezért arról a bíróságnak érdemben kell határoznia.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

[7] Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletével megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés 3.8. pontjának tisztességtelensége miatt a szerződés érvénytelen. A kölcsönszerződést a megkötésének napjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította annak megállapításával, hogy a felperes az árfolyamkockázatot 20%-os mértékig viseli. Megállapította, hogy a felperesnek 2019. június 11-én 12.404.136 Ft tartozása áll fenn. Megítélése szerint az I. rendű alperes jogelődje nem tájékoztatta a felperest az árfolyamváltozás kockázatáról és e kockázatnak a felperes kölcsönszerződésből eredő kötelezettségére gyakorolt hatásáról, az nem felel meg sem a Kúria, sem az Európai Unió gyakorlatában kifejtett szempontoknak, ezért annak tisztességtelensége miatt az egész szerződés semmis.

[8] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – a teljes perköltségre kiterjedően – megváltoztatta és a keresetet elutasította. A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte: az eljárás során korábban meghozott 16.Gf.40.607/2016/6. számú hatályon kívül helyező végzéséhez a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 229. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogerő nem fűződik, a perbe vitt jog az I. rendű alperessel szembeni érvényesíthetőségének megengedettsége ítélt dolognak nem minősül. Az új eljárásban a másodfokú bíróság abban az esetben, ha arra meggyőződésre jut, hogy a korábbi állásfoglalása valamely kérdésben nem volt megfelelő, attól eltérhet és a helyesnek felismert álláspontot juttathatja kifejezésre. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az rPp. 252. § (4) bekezdése értelmében a hatályon kívül helyező végzésében a megismételt eljárásra vonatkozó utasítások figyelmen kívül hagyása mellőzésének jogkövetkezményei attól függően alakulnak, hogy az utasítás mire vonatkozott. Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor

fennállónak tekintette az I. rendű alperessel szembeni passzív keresetösségi jogot és megengedhetőnek találta a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti jog érvényesíthetőségét a szerződésben félként nem szereplő I. rendű alperessel szemben. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy az rPtk. 329. §-ából következően az engedményezés folytán az engedményes a szerződésből eredő követelésre jogosulttá válik, azonban ez nem eredményez általános jogutódlást. Az engedményes szerződéses pozíciójára abból sem lehet következtetni, hogy a DH törvények a szerződő felek jogviszonyát speciálisan rendezve a követelés jogosultjára is elszámolási kötelezettséget telepítettek. A felperesnek az I. rendű alperessel szembeni keresetösségi jogának hiánya nem jelenti az igényérvényesítési lehetőség hiányát. A felperes a vele szemben a követelés megfizetése iránt indított eljárásban az rPtk. 329. § (3) bekezdése alapján kifogásként hivatkozhat a követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelenségére.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az rPp. 229. § (1) bekezdésébe és 252. § (4) bekezdéseibe ütköző módon jogszabálysértő. A hivatkozott eljárásjogi rendelkezések a jogbiztonság elvét tükrözik, azok nem csak a megismételt eljárásban határozatot hozó elsőfokú bíróságot, hanem a másodfokú bíróságot is kötik. Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a Fővárosi Ítéltábla végzésének és az rPp. 252. § (4) bekezdésének megfelelően járt el, eljárása nem lehet jogszabálysértő. A felperes hivatkozott arra is, hogy az alperesnek a DH2 tv. 12. § (1) bekezdése alapján speciális státusza van, figyelemmel arra, hogy elszámolásra kötelezett pénzügyi intézménynek minősül. A felperes utalt arra is, azáltal, hogy az engedményező – aki az I. rendű alperes refinanszírozója is volt – jogutód nélkül megszűnt, jelenleg nincs olyan hitelező, akivel szemben a felperes a keresetben megjelölt igényét érvényesíthetné abban az esetben, ha a jogerős ítéletben írt jogértelmezés irányadónak tekinthető. Ez a jogértelmezés elzárja a fogyasztó felperest a fogyasztói igények érvényesítésétől vagy legalábbis azt rendkívüli mértékben megnehezíti.

[10] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[11] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[12] A Kúria az rPp. 272. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerinti jogértelmezésre is – a felülvizsgálati kérelem alapján kizárólag azt vizsgálhatta, hogy a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzéséhez kötődik-e a

felperes által állított anyagi jogerő, valamint, hogy a hatályon kívül helyező végzést követően lefolytatott eljárás megfelelt-e a törvényi előírásoknak.

[13] A Kúria rámutat arra, különbséget kell tenni a határozatok anyagi jogereje és kötőereje között. A kötőerő a perorvoslati kérelem alapján lefolytatott eljárásban hozott hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat meghozatalára utasító végzés tekintetében – az rPp. 252. § (4) bekezdése alapján – azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság által adott utasításoktól nem térhet el. Ezzel szemben az anyagi jogerő egyrészt azt jelenti, hogy a határozathoz mind a bíróság, mind a felek kötve vannak, másrészt pedig ítélt dolog (res iudicata) keletkezik, azaz ugyanazon felek (és jogutódjaik) ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog tárgyában egymás ellen új keresetet már nem indíthatnak, a határozatban már elbírált jogot egymással szemben ismét vitássá nem tehetik.

[14] Az rPp. 229. § (1) bekezdése kizárólag a keresettel érvényesített jog tárgyában (tehát az ügy érdemében) hozott ítélethez rendeli az anyagi jogerő hatást, a hatályon kívül helyező végzéshez nem. Ez a jogszabályhely ezért már önmagában kizárja, hogy az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező másodfokú végzés anyagi jogerővel rendelkezzen. A perbeli esetben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat meghozatalára kötelezte. Nem volt olyan része az elsőfokú ítéletnek sem, amely jogerőre emelkedett volna, az elsőfokú bíróságnak – a másodfokú bíróság útmutatása alapján – új döntést kellett hoznia a felperes keresetének megalapozottságáról.

[15] A másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzését követően az elsőfokú bíróság az rPp. 252. § (4) bekezdésében írt formai és tartalmi követelményeknek megfelelően adott másodfokú bírósági útmutatást követve járt el, és a megismételt eljárásban érdemben vizsgálta a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Ezen elsőfokú ítélet ellen az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság – saját korábbi végzése anyagi jogerejének hiányában – nem volt kötve a korábbi hatályon kívül helyező végzéséhez, így a keresetnek helyt adó elsőfokú ítéletet az rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között megváltoztathatta.

[16] A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra is, hogy a fogyasztó felperes számára a jogerős ítélet szerinti jogértelmezés nem nyújt hatékony védelmet, ezzel kapcsolatban azonban megsértett jogszabályhelyet nem jelölt meg. Önmagában pedig a fogyasztói kölcsönszerződés esetén elszámolásra kötelezett pénzüzetek számára kötelezettséget megjelölő, felülvizsgálati kérelemben hivatkozott DH2 tv. 12. § (1) bekezdéséből pedig nem lehet a fogyasztói jogérvényesítést korlátozó szabályra következtetni, ezért a felülvizsgálati kérelem e hivatkozását a Kúria – az rPp. 272. § (2) bekezdése alapján – érdemben nem tudta vizsgálni, azaz abban a kérdésben nem nyilváníthatott véleményt, hogy a másodfokú ítéletben adott, kifogásolt jogértelmezés megfelelő-e.

[17] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[18] Az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező másodfokú végzés nem, csak a keresettel érvényesített jog tárgyában (tehát az ügy érdemében) hozott másodfokú ítélet rendelkezik anyagi jogerő hatással. Ebből következik, hogy a másodokú bíróság nincs kötve a saját korábbi végzése szerinti jogértelmezéshez.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[19] rPp. 229. § (1) bekezdés, 252. § (4) bekezdés, 253. § (3) bekezdés

Záró rész

[20] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperes – figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseire, az I. rendű alperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló – felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak – felhívásra – megfizetni.

[21] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg

[22] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

Kúria
VI.Gfv.30.128/2021/5-II.

7

S.K.
ügyintéző

bíróági